

Mulier Instituut monitort de gevolgen van coronamaatregelen

Tekst: **Ijdo Groot**

De coronamaatregelen, die in maart 2020 werden genomen, hebben grote gevolgen voor de sportsector. Hoe groot precies, en op welke segmenten, waren vragen die al snel na het ingaan van de lockdown door onder meer beleidsmakers werden opgeworpen. Om een antwoord te kunnen geven, startte het Mulier Instituut een onderzoek naar de gevolgen. De onderzoekgegevens die zijn verzameld tussen half april en half juni zijn inmiddels gepubliceerd in de Monitor Sport en corona, onder redactie van Hugo van der Poel en Ine Pulles. Het monitoren van de ontwikkelingen en de langetermijngevolgen gaan echter nog steeds door.

Halverwege maart 2020 werd een groot deel van de sportsector stilgelegd. Bij sportverenigingen stopten de competities en trainingen, sloten de accommodaties en kantines en werden algemene ledenvergaderingen en overige clubactiviteiten uitgesteld. Ook sportevenementen, betaald voetbal, topsport en het 'fysieke' commerciële sportaanbod van fitnesscentra, zwembaden, maneges en dergelijke konden geen doorgang vinden. De gevolgen waren groot en verstrekend, voor zowel sporters als sportaanbieders. Slechts een paar sectoren van het sportsysteem hadden geen of beperkt last van de coronamaatregelen. Enkele hebben er zelfs van geprofiteerd, zoals de segmenten waar sport en bewegen alleen of met huisgenoten wordt gedaan, thuis of in de openbare ruimte, en eSports. Dit maakt de toekomstverwachtingen somber voor bepaalde segmenten van het sportsysteem. Voor andere zijn er overlevingskansen en soms zelfs groeikansen. Daarmee lijkt een herschikking in het sportsysteem waarschijnlijk. Hoe kunnen gemeenten hierop reageren?

Monitor

De *Monitor Sport en corona*, die op 2 juli 2020 werd gepubliceerd, bundelt de tot en met juni beschikbare 'coronaonderzoeken' in de sportwereld. Met elkaar geven deze onderzoeken een beeld van de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport-, speel- en actief beweeggedrag, de organisatie en de financiering van de sport in Nederland. In het rapport zijn tevens prognoses opgenomen voor de periode half maart tot 1 augustus.

"Om adequaat te kunnen reageren op de gevolgen van de coronacrisis is het noodzakelijk goed zicht te hebben op wat er precies gebeurt", zegt Hugo van der Poel, directeur van het Mulier Instituut. "Daarom is het Mulier Instituut gevraagd de gevolgen voor de sportsector te inventariseren. We hebben gekeken naar sportverenigingen, sportondernemers, ongeorganiseerde sport, topsport, sportevenementen en de onder-

steuningsstructuur waaronder sportbonden en NOC*NSF. De rapportage laat onder meer de financiële gevolgen zien, de veranderingen in sport- en beweeggedrag en de indirecte schade op langere termijn. Naast deze onderzoeksgegevens bevat de rapportage reflecties op de bevindingen en enkele aandachtspunten voor het gemeentelijk sportbeleid. De monitor kan gemeenten helpen bij de vraag hoe adequaat te reageren op de gevolgen van de coronacrisis."

Kinderen

Een van die aandachtspunten is de conclusie dat zowel volwassenen als kinderen als gevolg van de coronamaatregelen minder zijn gaan sporten en bewegen. Na de sluiting van sportverenigingen, scholen en speeltuinen zijn beweegactiviteiten voor kinderen zoals training, gymles, zwemles en naar school wandelen of fietsen volledig weggefallen. De weggefallen georganiseerde sportactiviteiten werden maar beperkt gecompenseerd door meer buitenspelen. "Kinderen die nauwelijks buiten speelden, zijn tijdens de coronacrisis nog minder gaan bewegen", constateert Van der Poel. "Zij hebben hun vertier gezocht in het spelen van computergames en dergelijke. Daarentegen hebben veel kinderen die voor de coronacrisis al vaak buiten speelden, de kans gegrepen om nog wat vaker naar buiten te gaan. De verschillen in beweegtijd zijn scherper geworden. Gemeenten zullen hieraan aandacht moeten geven, mede om te voorkomen dat de toegenomen beweegachterstand blijvende schade aanricht." Het onderzoek toont opvallend grote verschillen aan tussen leeftijdsgroepen. Maar liefst vijftig procent van de kinderen in de basisschoolleeftijd liet in april een enorme terugval zien in sport- en beweegactiviteit, tegen vijftien procent van kinderen in de middelbareschoolleeftijd. De jongere kinderen verdienen dus extra aandacht.

Inkomstenderving

De totale inkomstenderving voor de sportsector tot 1 augustus 2020 wordt geschat

op ruim 1,5 miljard euro. De uiteindelijke schade wordt mede bepaald door de mogelijkheden om op kosten te bezuinigen en de hoogte van de uitkeringen uit de verschillende steunmaatregelen. Hiermee rekening houdend wordt de totale schade tot 1 augustus geschat op een bedrag tussen de 0,4 en 0,6 miljard euro. De daadwerkelijke schade voor de sport als gevolg van de coronacrisis over heel 2020 zal hoger zijn, omdat sommige maatregelen nog gelden na 1 juli en vanwege gevolgschade. Een goed en definitief beeld van de schade in 2020 zal pas half 2021 zichtbaar worden.

"De rapportage laat onder meer de financiële gevolgen zien, de veranderingen in sport- en beweeggedrag en de indirecte schade op langere termijn"

Onder de verenigingen zijn vooral de grotere clubs die een eigen accommodatie beheren en personeel in vaste dienst hebben, in de problemen gekomen. "Zodra de binnenruimten, zoals kantines, werden gesloten, kwamen er geen inkomsten meer binnen. Personeelskosten en andere vaste lasten liepen wel door. Een biljartclub die in een café biljart, zal een tijdelijke stop gemakkelijker kunnen overleven. Als gemeenten financiële ondersteuning overwegen, lijkt het goed om met deze verschillen rekening te houden."

Gevolgschade

Daarnaast zullen gemeenten rekening moeten houden met gevolgschade. Deze vorm van schade treedt op wanneer de vraaguut-

Kennisconsortium Sport en corona

De *Monitor Sport en corona*, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de eerste overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het nieuw opgerichte kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (Ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met voor het Mulier Instituut als belangrijkste opdracht om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren.

Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen. Daarnaast inventariseert het Kenniscentrum Sport & Bewegen welke vragen en problemen er leven binnen de sportsector en voorzien zij de sector van praktische instrumenten en advies om de kennis toe te passen binnen beleid en praktijk.

De *Monitor Sport en corona* is te downloaden op het kennisplatform www.sportencorona.nl. Hier is ook meer informatie te vinden over het kennisconsortium, evenals inspiratie en voorbeelden uit de praktijk.

val in de crisisfase gevolgd wordt door krimp aan de aanbodzijde, doordat bedrijven failliet gaan en organisaties worden opgeheven. Van der Poel adviseert gemeenten te overwegen het commerciële sportaanbod mee te nemen in de eventuele plannen voor ondersteuning. “Ook sportondernemers met een eigen accommodatie en personeel in vaste dienst zijn hard geraakt door de coronamaatregelen. Doorlopende lasten maken de mogelijkheden tot kostenbesparing klein. Het risico dat deze bedrijven zullen omvallen, is dus groot. Hoewel gemeenten zich vanouds niet met de commerciële sport bemoeien, lijkt het mij verstandig nu wel ondersteuning te overwegen. Als de basis van het lokale sportbeleid is: inwoners meer laten sporten en bewegen, is de bijdrage van de commerciële sportaanbieders niet te onderschatten. Als zij omvallen, beïnvloedt dat het sportdeelnamecijfer van de gemeente. De vraag is of je dit als gemeente laat gebeuren zonder in te grijpen, of dat je ervoor zorgt dat de lokale sportinfrastructuur zo veel mogelijk intact blijft.”

Daarbij wijst Van der Poel op de grote onderlinge verwevenheid van de verschillende segmenten van het sportsysteem. “Het is mooi dat straks de golf-, tennis- en

paardensportvereniging de coronacrisis hebben overleefd, maar er is nog steeds een probleem als intussen de golfaccommodatie, het racketcentrum en de manege, allemaal sportbedrijven, wel de deuren hebben moeten sluiten. Als deze accommodatieverhuurders omvallen, valt een groot deel van de sportinfrastructuur weg. Dit vergt beleid en inzet van steunmaatregelen met oog voor de samenhang tussen accommodaties, organisaties en activiteiten.”

Foto: Fotostudio Red Green Blue

Hugo van der Poel, directeur Mulier Instituut.

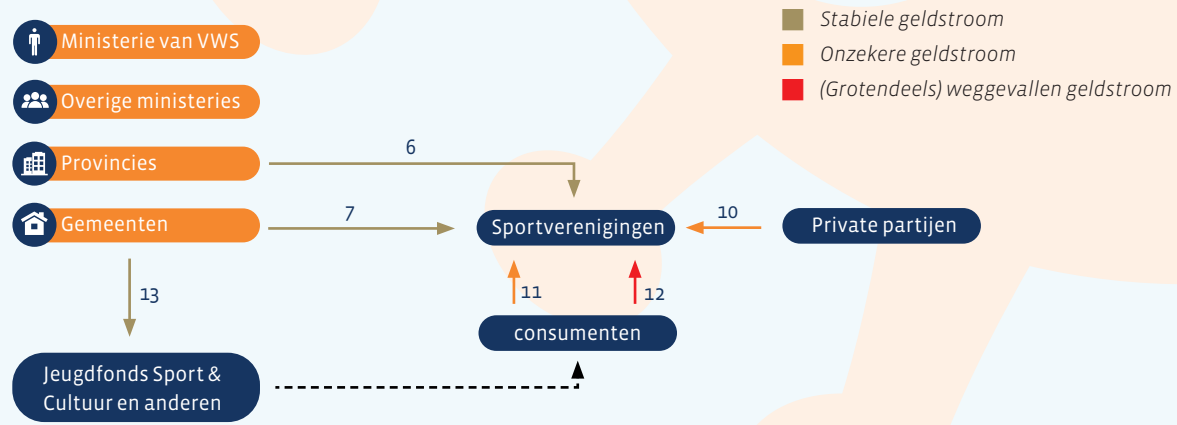
Openbare ruimte

Een ander aandachtspunt voor gemeenten is het grote belang van de buitenruimte om te kunnen sporten, spelen en actief te kunnen bewegen. Tijdens de crisis hebben velen kunnen fietsen, wandelen, hardlopen en fitnessen in groene en beweegvriendelijke omgevingen, die onder de noemer recreatiebeleid zijn aangelegd. Die ‘recreatieve’ voorzieningen hebben hun waarde bewezen en instandhouding en uitbreiding ervan zijn belangrijk om de inwoners ook in de toekomst in beweging te houden. “De coronacrisis heeft nogmaals duidelijk gemaakt dat de openbare ruimte goede mogelijkheden biedt voor allerlei vormen van sport, actieve recreatie en buitenspelen”, stelt Van der Poel. “Door activiteiten naar bijvoorbeeld een park te verplaatsen, konden volleybalverenigingen, vechtsportclubs, enzovoort, doorgaan. Het buiten sporten en bewegen intensiverde zelfs. Zeker nu blijkt dat de haard van virusbesmettingen in binnenruimten kan liggen waarin veel mensen dansen, feesten en bewegen, zal de druk op de openbare ruimte toenemen. Hiermee zullen gemeenten rekening moeten houden en hun aandacht voor sport- en beweegmogelijkheden in de buitenruimte niet laten verslappen.”

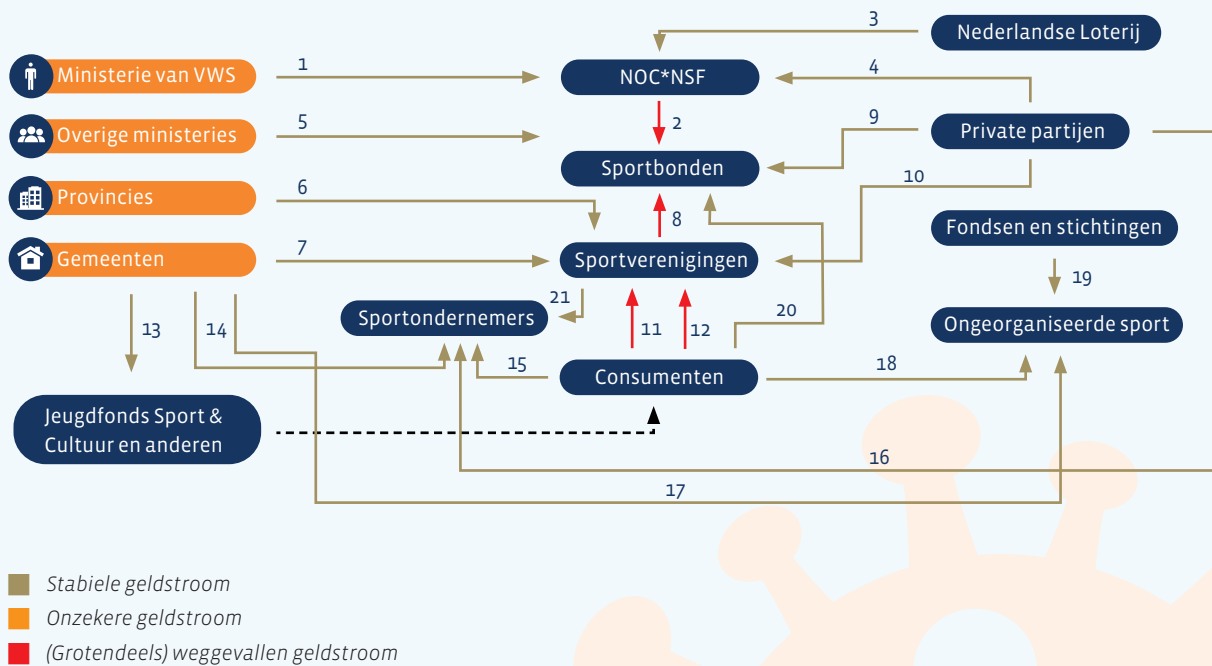
Vervolg

De rapportage is de eerste in een reeks monitorrapportages. “We blijven de ontwikkelingen monitoren. Ten eerste omdat een deel van de coronamaatregelen doorloopt na 1 augustus. Ten tweede omdat het op dit moment niet ondenkbaar is dat de versoepeling van sommige maatregelen zal worden teruggedraaid. En ten derde omdat pas volgend jaar de gevolgschade echt kan worden berekend, nadat de sportaanbieders hun jaarrekeningen hebben opgemaakt.”

Financiële stromen voor sportverenigingen en verwachte gevolgen coronamaatregelen (kleurindicatie).

Financiële stromen in de Nederlandse breedtesport en verwachte gevolgen coronamaatregelen (kleurindicatie).

ONAFHANKELIJK EN OBJECTIEF ADVIES VOOR SPORTPARKEN

- ✓ **SNEL ADVIES**
- ✓ **DESKUNDIG BEHEER**
- ✓ **ZORGELOZE PROJECTEN**
- ✓ **VOOR ALLE TYPES SPORT-
VELDEN EN SPORTBANEN**

Voor meer informatie bel of mail ons!
015-2852211 • info@bas-sport.nl

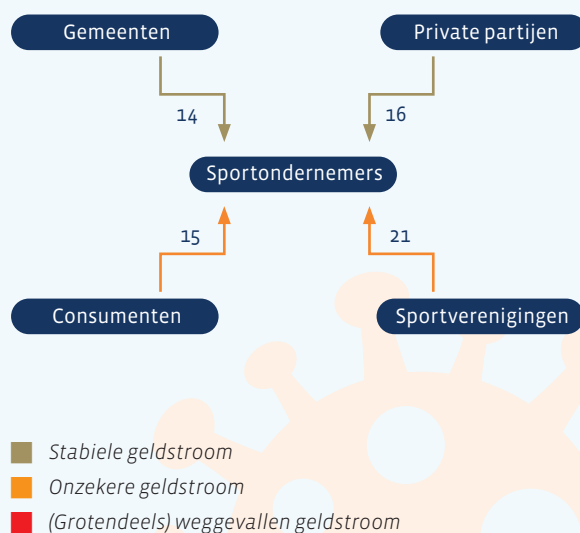
www.bas-sport.nl

Geschatte omzetsderving als gevolg van de coronamaatregelen voor het totaal van alle sportondernemers (in euro's x10.00).

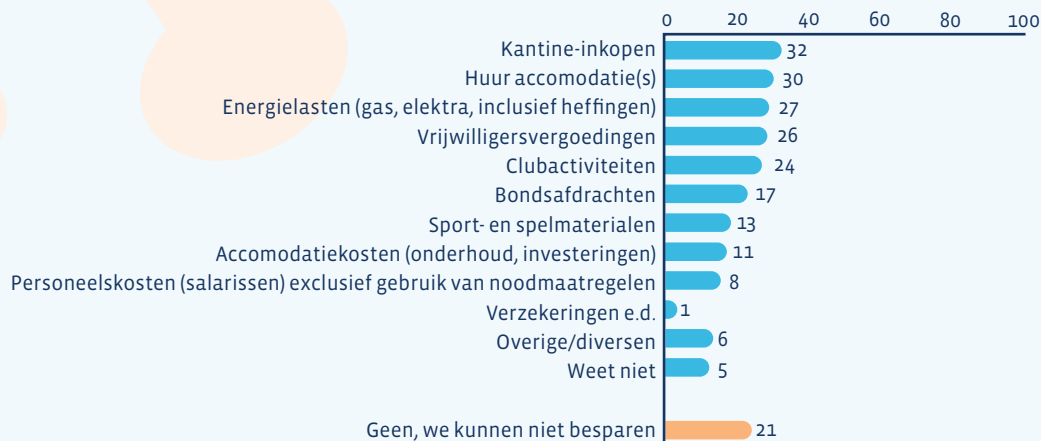
	t/m april	Mei	Juni	Juli
Omzet- derving	268.750	197.600	197.050	151.500
Cumu- latief	268.750	466.350	633.400	814.900

Bron: Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS), 2020.
Bewerking: Mulier Instituut.

**Financiële stromen voor de sportondernemers
en verwachte gevolgen coronamaatregelen
(kleurindicatie).**

Uitgavenposten waar verenigingen verwachten op te kunnen bezuinigen tijdens de coronacrisis (bij beperkende maatregelen tot en met 28 april of tot en met juli) (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=3.256).

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Voor de vertaling van beleid naar beheer & exploitatie in de sport

- beheer- en exploitatieadvies
- beleids- en bedrijfsplannen
- verzelfstandigingstrajecten
- managementbegeleiding
- interim-management

Paul
Louwerse

Joop
Scherpenzeel

Henk-Jan
Donderwinkel

Schelmseweg 1
6861 WP Oosterbeek
026 339 13 52
www.tienorganisatieadvies.nl